

Nr 641

Av herrar **Bengtson** i Solna och **Lothigius**, om åtgärder för självrening av vattendrag.

(Lika lydande med motion nr 538 i Första kammaren)

Vattenföroreningarna har de senaste årtiondena blivit ett alltmer uppmärksammat problem. Det är ett viktigt samhällsintresse, att vattentillgångarna i största möjliga mån kan användas både för nu kända och för framtida behov av olika slag, exempelvis för vattenförsörjning, fiske, bad och vattensport.

En av de främsta anledningarna till att vattenvården försumrats är att söka i den oenhetliga organisationen av densamma. Emellertid har vattenvårdskommittén under föregående år lagt fram förslag till den framtida organisationen, vilket förslag f. n. är föremål för remissbehandling. Vi skall därför inte här kommentera utredningen, men förutsätter att regeringen så snabbt som möjligt framlägger proposition i ärendet.

Den största effekten för vattenvården får helt naturligt en väl utbyggd kapacitet av reningsverk för spillvatten. Det är först på 1950-talet som utbyggnad av reningsverk tagit fart. I en skrift betitlad »Vattenfrågan i Sverige» har kungl. väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och statens vatteninspektion lämnat en översikt över det aktuella läget. Man säger på sidan 33: »Från 1953 till 1963 steg antalet höggradiga avloppsreningsverk från 21 till 575, medan antalet betjänade personer under samma period steg från 130 000 till 1 550 000. Detta innebär att 20 % av Sveriges folkmängd eller 30 % av tätortsbefolkningen vid årsskiftet 1963 hade anslutning till höggradigt avloppsreningsverk. Samtidigt betjänades 35 % av tätortsbefolkningen av låggradiga reningsverk, medan avloppsvattnet från återstående 35 % av folkmängden i tätorterna icke undergick någon rening.»

Det har sålunda utträttats en hel del, men mycket återstår att göra. Statsmakterna har genom bidrag stimulerat denna verksamhet, men det faktum att tillräckliga medel ej ställs till förfogande har medfört att det dröjer sex år, innan statsbidraget utbetalas. Detta otillfredsställande förhållande har ofta påtalats och är inte ägnat att främja denna mycket viktiga verksamhet. Det innebär att av statsmakterna beslutade bidrag i realiteten urholkas med närmare 50 % genom räntor och penningvärdeförsämring samtidigt som svårigheter vid finansieringen av reningsverken uppstår.

Men även sedan ett reningsverk färdigställts återstår stora problem. En

stor del av vattendragen i landet har starkt förorenats, när de tjänat som recipient för orenat spillvatten. Många av dessa åar, sjöar och kustvatten kan inte av egen kraft renas, trots att nytillförsel av avloppsvatten stoppats, eftersom föroreningen gått för långt för deras förhållanden. Det kan finnas anledning att vidtaga åtgärder i form av muddring. I särskilt svårt förorenade vatten kan man till och med bli tvungen att företa rensning av strandlinjen. Det viktigaste tillvägagångssättet att rena vattendrag blir dock att med olika medel stimulera och öka deras möjligheter till självrening. Inom detta område krävs en intensifierad forskning särskilt med hänsyn till speciella svårigheter beroende på att föroreningarna har en stor variation i typ och grad. I detta sammanhang torde det vara angeläget att göra en allmän kartläggning av föroreningsgraden av de svenska vattendragen. Enligt vattenvårdskommittén planeras också en dylik undersökning, vilken emellertid torde kräva lång tid och väsentligt ökade personalresurser för berörda myndigheter. En hel del utredningar i detta avseende har också utförts. Med hänsyn härtill kan det vara rimligt att en första inventering omfattar sådana vattendrag, där tillströmningen av avloppsvatten dämpats eller stoppats och där möjligheterna till självrening bedöms som ovissa. Det är främst för dessa typer av vattendrag som åtgärder kan ge snabba resultat.

Befintliga vattenvårdsförbund och andra intressenter borde av statsmakterna engageras och stimuleras till ett fullföljande av vattendragens renande av här antytt slag. Det borde utredas i vilken mån ett tidsbegränsat stimulationsbidrag skulle kunna öka intresset hos berörda institutioner, vilkas verksamhet nu ofta vilar på frivilligt åtagande.

Med stöd av ovanstående får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsam utredning angående effektivaste åtgärder för självrening av starkt förorenade vattendrag.

Stockholm den 27 januari 1965

Bengt Bengtson

Carl-Wilh. Lothigius